

grændsning. Man vil her indenfor Rigsdagen finde Midler til en saglig og dygtig Behandling af dette Spørgsmaal saaledes, som vort lille, opofrende og sædrelandskærlige Folk kan vente, at dets Repræsentanter ville behandle denne Sag i Forening med Regjeringen — ikke domineret af den Sagtyndighed, der proklamerer sig i Stræder og paa Torve og i Klubber, men ledet af den Sagtyndighed, som kan staffles til Veie og ene kan staffles til Veie blandt Landets Folkerepræsentanter i Forening med Regjeringen. Og var man kommen saa vidt, at man var enedes om dette Spørgsmaal, vilde man meget hurtigt mødes paa mangfoldige andre Omraader. Man vil mødes i Erkjendelse af, at det er paa høie Tid, at man nu søger at fremskille Budgetter, der ere baserede paa Andet end Henlynet til Statsbegrebet. Alt, hvad der her foreligger, alle de Love, der ligge her, gaa kun ud paa Det, nemlig at styrke Statsbegrebet, at styrke Bureaukratiet, styrke Militærmagten og skabe nye Embeder med højere og forbedrede Lønninger. Meget lidt offres der her paa Løsningen af Samfundets opgaver. Lige overfor Arbejderspørgsmaalet se vi et lille Lovforslag om Ulykkestilsælde, lige overfor Haandværkerne et lille Lovforslag om Lærlinge, overfor Fisseriet indrømmes der kun meget Lidet, og lige overfor Agerbruget have vi Smørloven, alle Lovforslag af tvivlsom Nytte, men alle ubetinget skabende nye og kostbare Embeder. Det er mig uforstaaeligt, at Ministeriet i Nar, hvor man har paataentt Forhandling fra alle Sider, og hvor man har tænkt at skulle være imødekommende, kan komme med et Forslag, som dette Budget. Landet, i det Mindste en stor Del af Landet, er i Nar hjemløst af en Høst saa slet, som den ikke erindres i mange Tider; rundt omkring drager Nød og Sorg ind i Tusinder af Hjem, og Landmanden staar raadvild overfor Spørgsmaalet om, hvorfra han skal tage Midlerne til at betale sine Skatter og sine Renter. Som Følge af Agerbrugets Stillestand stagnerer Handel, Industri, Haandværk og Skibsfart, og jeg siger til Ministeriet, og særlig til de militære Ministre, at de paadrage sig et uhyre Ansvar lige overfor hele Befolkningen ved Fortsættelsen af dette provisoriske Regimente og ved bestandig at stille nye og større Fordringer til Landets Skatteevne, til Fuldbyrnelsen af de militære Foranstaltninger, som selv Mænd af deres eget Parti se hen til med tvivlende Tro paa, om det ogsaa kan nytte. Rundt omkring i Landet fra utallige Hjem se i disse Dage Dine og Tanker bekyrede hen mod Regjering og Rigsdag

idet man haaber og tror paa endelig en Gang at skulle komme ud af de fortvivlede Forhold, som have skabt saa megen Sorg og Glendighed. Man ser bekyret, forhaabningsfuldt paa, om der ikke endelig en Gang kan blive taget fat fra de ledende Mænds Side og gjort Skridt til at bringe os ind i ordnede Tilstande, navnlig fra deres Side, som have Regjeringens Tøiler i Hænde og som staa Kongen nær. Men skal Enden af hele dette Møde kun blive, at vi Alle om saa Dage sendes hjem med stufede Forventninger til hele Befolkningen, kan jeg forsikre om, at der vil lyde et harmfuldt Skrig over hele Landet op til Tronen, ganske vist et Skrig, der ikke vil faae stor Betydning, thi de Herrer, der staa i Spidsen for Regjeringen have selvfølgelig ikke alene Magt til at gennemføre hvad de ville, men ogsaa til at dæmpe alle harmfulde Skrig. Det vil blive erindret, at under det, der nu rører sig i Folkets Hjærter, og under den Trang og den Nød, som Dieblisset har skabt, har Befolkningen kun faaet Skallerne i Dørene, og deres Repræsentanter med Haan blevne sendte tilbage. Jeg tror, at hvis vi stode overfor et konstitutionelt Ministerium, vilde vi næsten aldeles sikkert kunne bringe ordnede Tilstande tilveie med Hensyn til Forsvarsvæsenet, vi vilde kunne mødes paa mangfoldige Punkter særlig med Hensyn til de økonomiske Spørgsmaal, og jeg skal under Forudsætning af, at der endnu kan være Mulighed, for at vi kunne naae til den fra alle Sider ønskede, haabede og proklamerede Forhandling, tillade mig at henlede Tanken paa nogle Punkter, idet jeg, i Kraft af min Stilling, selvfølgelig ser derpaa fra Landbrugets Standpunkt.

Jeg tror, at Jordbruget er Betingelsen her i Landet og Grundvolden for Samfundets nyttige Udvikling; Jordbrugets Udvikling maa nødvendigvis være en Samfundets opgave af stor Styrke, men Tilstanden er lidt efter lidt gennem Tiderne bragt derhen, at vort Agerbrug, paa hvilket al den øvrige Virksomhed i Landet beror, vanstelig vil kunne løse de Opgaver, som man er berettiget til at forde af det. Der er ikke Spørgsmaal om, at Jordbruget i høi Grad trænger til en Del af de Midler, som Staten raader over, og at de maatte kunne anvendes til Nytte for det, og det gjælder da ikke alene om at tilveiebringe Reformen, som hjælpe i Fremtiden, men det gjælder om at hjælpe øieblikkelig, for at Agerbruget kan blive lettere for de Byrder, der endnu hvile paa det. Blandt saadanne skal jeg tillade mig navnlig at henlede Thingets Opmærksomhed paa, at man